

een rat met kerst

Greetje Vagevuur
met illustraties van Aimée de Jongh

delubas

M3

LEESNIVEAU

AVI	S	3	4	5	6	7	P	
CLIB	S	3	4	5	6	7	8	P

Kerst Grote letters

Toegekend door Cito i.s.m. KPC Groep

LEESNIVEAU

AVI	S	3	4	5	6	7	P	
CLIB	S	3	4	5	6	7	8	P

Kerst Kleine letters

Toegekend door Cito i.s.m. KPC Groep

Greetje Vagevuur

ISBN 978-90-5300-571-2

©Uitgeverij Delubas, Drunen

www.delubas.nl

Auteur: Greetje Vagevuur

Illustrator: Aimée de Jongh, www.iamshotaro.com

Realisatie: Projectgroep Delubas

Redactie: Anneriek van Heugten

Vormgeving: Janina Loeve

Alle rechten voorbehouden.

een rat met kerst

Greetje Vagevuur
met illustraties van Aimée de Jongh

dslubas

1 rat

pleun kijkt op haar lijst.

Chocolade, nootjes, boter ... ja, mam, we hebben nu echt alles.

Mag ik thuis straks meteen gaan bakken?

Mama pakt haastig de boodschappen in en kijkt Pleun aan.

Eerst je kamertje opruimen, morgen moet het daar netjes zijn.

**ja, maar, zegt pleun,
dat doe ik heus nog wel ...**

Morgenvroeg heb ik geen tijd om die cake te bakken.

Tja, zegt mama, tante Susan en oom Maarten
zijn altijd wel erg vroeg met de kleintjes.

Als je maar belooft dat je je kamer echt doet voor ze er zijn.

ja, ja, zegt pleun.

Brengt tante Susan nog iets mee voor onder de kerstboom?
nee, pleun.

van sint kreeg je al heel veel.

De deuren van de supermarkt schuiven open.

Een gure wind blaast dikke sneeuwvlokken naar binnen.

Mama trekt haar kraag hoog op en loopt de straat op.

pleun loopt met haar mee.

Maar mijn vouwblaadjes zijn al op en mijn verf ook! roept ze.

Een zwerver bij de vuilnisbakken draait zich nieuwsgierig om.

Hij likt net een dot mayonaise van zijn rafelige handschoen.

Donkere ogen onder borstelige wenkbrauwen loeren naar Pleun.

Pleun is de kerstcadeautjes in één klap vergeten.

wat kijkt hij eng!

Mama rilt en trekt Pleun naar zich toe. Snel lopen ze hem voorbij.

dat was rat, zegt pleun.

sem en ik zien hem vaak.

Hij berooft oude vrouwtjes in het parkje tegenover de bioscoop.

De politie zit hem altijd achterna, want hij is heel gevaarlijk.

Ach, Pleun, zegt mama, hoe weet jij dat nou?

sem zag het zelf, zegt pleun.

Mama haalt haar schouders op.

het is vast niet waar.

Bij het rode stoplicht zet mama haar zware tassen in de sneeuw.
Een overvolle tram dendert in volle vaart het kruispunt over.
Op de hoek staat een kerstboomverkoper
zijn laatste boompjes aan te prijzen.
pleun wijst naar hem.
Zou papa al een boom hebben gekocht?
hij zou het doen, pleun.
en ik hoop het maar,
want er staan er niet veel meer.
Dan ziet Pleun ineens een wit politiebusje voorbijkomen.
Het rijdt rechtstreeks naar de zwerver bij de vuilnisbak.
Twee politiemannen stappen uit. Pleun stoot mama aan.
zie je nou wel? zegt ze.
dat doen ze niet voor de lol.

Maar mama hoort haar niet. Het is groen! roept ze.
Snel pakt ze haar tassen van de grond.
Kom Pleun, we gaan kijken of papa een boom heeft gekocht!
Pleun stuift naar de overkant.
Hij wordt vast net zo mooi als vorig jaar! roept ze.
Niët veel later lopen ze hun straatje in.
pleun kijkt naar het raam.
Ziet ze de gekleurde lichtjes al branden?
Plotseling voelt ze een harde klap. Pof!
Een dikke sneeuwbal spat op haar jas uit elkaar.
Onmiddellijk speurt ze om zich heen.
wie doet dat nou?

Wat voor kerstboom vind jij mooi?

Wat hang je er allemaal in?

2 sem

Ineens ziet Pleun een rode muts achter een auto omhoog wippen.

Ze graait een hap sneeuw van de grond en stuift op Sem af.

Ze wrijft hem in van top tot teen.

Gillend rollen ze door de sneeuw.

**dat krijg je er nou van,
wil je nog wat? roept pleun.**

Als Sem opstaat, lijkt hij meer op een sneeuwpop
dan op een buurjongen.

Lachend schudt hij de sneeuw van zich af.

ik zag rat, hijgt pleun.

De politie reed naar hem toe.

Sem kijkt Pleun aan met zijn grote blauwe ogen en fluistert:

Dan heeft hij deze keer vast buurvrouw Wever beroofd.

dat meen je niet, zegt pleun.

die op twee hoog woont?

Ja, knikt Sem, want ik zag haar languit liggen in het parkje.

Gelukkig kwamen er mensen om haar te helpen.

maar het zag er niet best uit.

Dus ze hebben die zwerver nou eindelijk gepakt?

dat zag ik niet meer, zegt pleun.

Het stoplicht sprong op groen.

Zullen we een iglo bouwen? vraagt Sem dan ineens.

Zijn veel te grote muts hangt scheefgezakt over zijn ogen.

Pleun schudt haar hoofd.

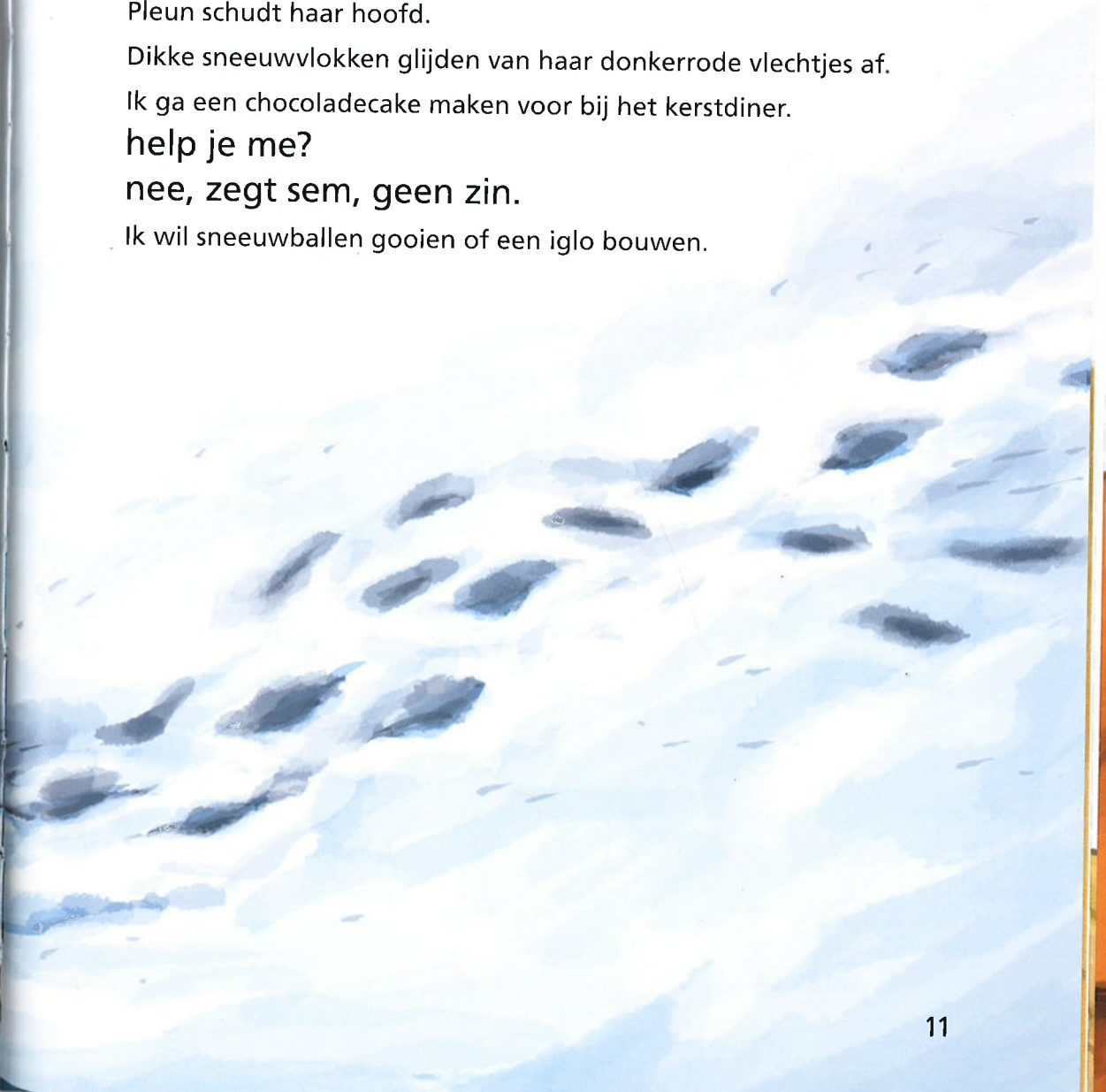
Dikke sneeuwvlokken glijden van haar donkerrode vlechtjes af.

Ik ga een chocoladecake maken voor bij het kerstdiner.

help je me?

nee, zegt sem, geen zin.

Ik wil sneeuwballen gooien of een iglo bouwen.

Hij wijst naar de lucht. Er komt vanavond nog veel meer sneeuw.

Kun je morgen wel spelen, Pleun?

pleun kijkt hem sip aan.

Morgen komen tante Susan en oom Maarten met hun tweeling.

Je weet wel, die twee hele kleine ukkies.

Maar je mag heus wel langskomen hoor, zegt ze, dat vind ik leuk.

nee, dat is niets voor mij.

Met zijn duim en wijsvinger knijpt Sem zijn neus dicht.

Kinderen met poepluiers zijn er bij mij thuis al genoeg.

In de deuropening staat mama te wachten op Pleun.

Wat doe jij met kerst? vraagt ze aan Sem. Ga je naar je vader?

Nee, zegt Sem, die is weg. En mijn moeder moet werken.

Ik blijf dus bij mijn stiefvader.

maar daar is geen bal aan.

Mijn broertjes klieren de hele dag.

En die kleintjes janken alleen maar.

nee, die zijn lief! roept pleun.

sem haalt zijn neus op.

wat je lief noemt!

pleun kijkt naar sem.

Hij ziet er helemaal niet vrolijk uit.

Kom je straks een stukje cake proeven? vraagt ze lief.

Nee, geen tijd. Ik zie je wel weer na kerst.

dan rent sem weg.

pleun voelt een brok in haar keel.

Maar als ze het spoor van dennennaalden op de trap ziet,
vergeet ze Sem.

zou hij al staan, mam?

Ik word nu ook nieuwsgierig, Pleun. Zullen we vlug gaan kijken?

pleun rent de trap al op.

Papa zou een hele grote kopen, roept ze, een tot aan het plafond!

Ongeduldig zwaait ze de deur open en stuift naar binnen.

Waar ben jij met kerst? Wat doe jij graag in de kerstvakantie?

3 maar één bal

Pleun weet niets te zeggen als ze het piepkleine boompje ziet.

Er zitten nu al bijna geen naalden meer aan.

Maar je zou een hele grote kopen! zegt ze ten slotte.

**dat was ik ook van plan,
maar er was niet veel keus meer.**

Papa praat een beetje raar, maar hoe kan het ook anders.

Tussen zijn tanden heeft hij een snoer met knipperende lichtjes.

hij staat hoog op een stoel.

Met zijn armen in de lucht houdt hij twee snoeren vast.

Op de grond voor hem liggen witte en gekleurde lichtjes
als een kluwen door elkaar.

Het lijkt of je zelf voor kerstboom speelt, pap, giechelt Pleun.

Papa kan er niet om lachen.

**hou me nou niet voor de gek.
help maar mee, zegt hij.**

Nee pap, ik moet nu echt aan mijn chocoladecake beginnen.

snel rent pleun weg.

Wil je mama dan even halen? roept papa haar na.

maar pleun hoort het al niet meer.

In de keuken zit mama met haar hoofd half in de koelkast.
Op het aanrecht en de grond staan overal boodschappen.
Ik weet niet waar ik het allemaal laten moet, zucht mama.
Haar hoofd is helemaal rood als ze eindelijk weer rechtop staat.
pleun pakt een kom uit de kast.
Haastig zoekt ze de boodschappen voor de cake bij elkaar.
dan hoort ze een brul.
Van schrik laat Pleun alles uit haar handen kletteren.
Samen met mama rent ze naar de kamer.

Strompelend, met de kerstverlichting nog om zijn hals,
probeert papa op te staan.

**kijk uit! roept pleun.
daar staat een doos!**

Met zijn grote platvoet trapt papa midden op het deksel.

Pleun hoort het glas van de kerstversiering knappen.

Haastig loopt ze naar papa en bekijkt ze de lampjes.

nou, die zijn ook stuk! zegt ze.

Papa veegt het zweet van zijn voorhoofd en gooit de lampjes weg.

Ziezo, zegt hij, die hoef ik dan ook niet meer uit de knoop te halen.

Maar de kerstboom dan! roept Pleun teleurgesteld.

Het rafelige boompje staat treurig in de hoek, alsof het straf heeft.

Op de grond is het één grote ravage van glasscherven en dozen.

pleun zegt snel:

ik ga maar weer eens aan de slag.

Terwijl ze de chocolade in stukjes brokkelt, denkt ze aan Sem.
hoe zou het met hem zijn?

Een half uur later schuift ze de cake in de oven.

Nieuwsgierig loopt ze terug naar de kamer.

ze wijst naar de boom.

wat is hij kaal! zegt ze.

ik zie maar één bal.

is er dan niets meer heel?

Ja, hoor, zegt papa, deze schitterende bal is ook nog heel.

Ik hang hem bovenin, dan is het mooi verdeeld.

En je moet zo'n boom ook weer niet te vol willen hangen, toch?

pleun zegt niets.

Wat moet je ook zeggen over een boom met maar twee ballen?

De telefoon in de hoek verbreekt plotseling de stilte.

Mama neemt op. Meteen ziet Pleun haar gezicht betrekken.

Ach, Susan, wat jammer! zucht mama. Ik heb net alles in huis!

De vader van Pleun is niet erg goed in het versieren van de boom.

Hij is vast weer goed in iets anders.

Waar is jouw vader goed in? En waar is jouw moeder goed in?

4 sem slaapt bij pleun

Met haar schort nog aan ploft mama op de bank.

Ze komen niet, zegt ze.

Het verkeer zit helemaal vast door de enorme sneeuwval.

en er komt nog meer aan.

Het wordt iedereen afgeraden om morgen in de auto te stappen.

Wat ontzettend jammer. En wat moeten we nou met die berg eten?

Dat krijgen we met zijn drietjes nooit op.

sem! roept pleun snel.

ik vraag of sem komt!

Mama en papa kijken elkaar aan.

En mag hij dan vanavond al komen logeren? Ah, toe? Mag het?

Pleun kijkt als een kerstengeltje zo lief.

Vooruit, zucht mama, maar dan nog krijgen we het eten niet op.

We kunnen vrienden uit de buurt uitnodigen, stelt papa voor.

Die hoeven niet met de auto te komen. Pieter en Karin misschien?

pleun rent snel naar de gang.

daar schiet ze haar jas aan.

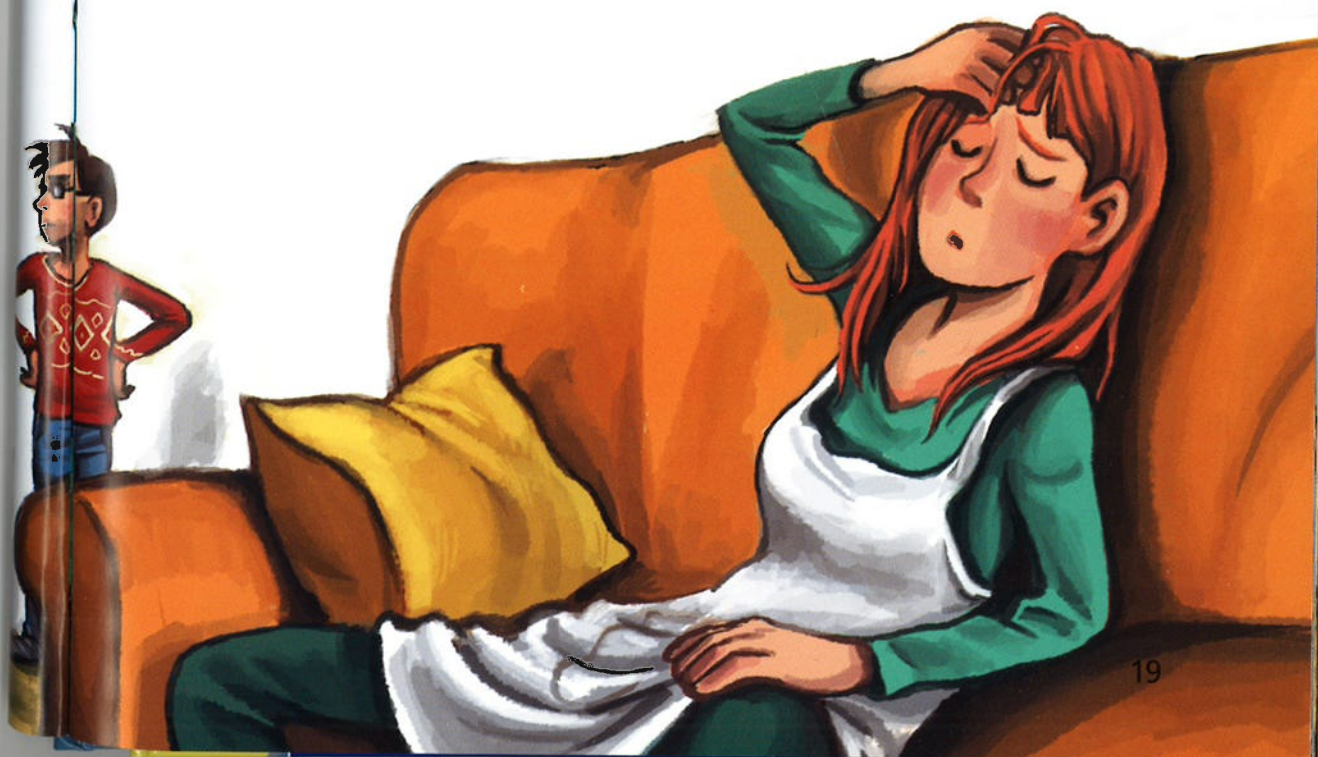

Ik ga Sem meteen zoeken, hijgt ze, ik ben zo weer terug.
Binnen twee tellen staat Pleun buiten.
Duizenden sneeuwvlokken dwarrelen
uit een donkergrijze hemel naar beneden.
Even kijkt ze besluiteloos om zich heen. Waar zou Sem zijn?
maar al snel weet ze het.
hij is vast naar het park.

Bij het anders zo drukke kruispunt sukkelen twee auto's voorbij.
Als het voetgangerslicht op groen springt, steekt Pleun over.
in het park is het stil.
er is haast geen mens te zien.

Alleen in de verte schuifelt een oude man
over het witte sneeuwtapijt.

Pleun luistert naar het knerpende geluid van haar voetstappen.
Plotseling knalt er een harde sneeuwbal tegen haar hoofd.
Ze weet onmiddellijk wie dat heeft gedaan.
Maar hoe ze ook speurt, een rode muts ziet ze nergens.

hou op! roept pleun.
ik wil dat je met me mee komt!

Ineens zoekt er nog een bal door de lucht, en nog één.

Natuurlijk ziet ze nu wel waar Sem zich verschuilt.

Zijn muts glipt weg achter een muur gemaakt van sneeuwblokken.

dan hoort ze zijn stem.

hij lijkt wel boos.

Ga jij nou maar met die vervelende brulapen van je tante spelen!

Pleun zet haar wanten aan haar mond en roept heel hard terug:

Nee, ik wil met jou spelen! Die brulapen komen morgen niet!

Nog steeds floept er geen rode muts achter de witte muur vandaan.

Je mag vanavond komen logeren, Sem, probeert Pleun wanhopig.

En dan krijg je ook een stuk van mijn heerlijke chocoladecake.

en hoe groot is dat stuk dan wel? roept sem.

zo groot als je wilt! gilt pleun.

Eindelijk springt Sem achter de sneeuwwand vandaan.
Deal! Zullen we meteen mijn pyjama gaan halen? Het mag vast.
Pleun wijst naar het prachtige bouwwerk van Sem.
Hij begint gelijk te stralen en spreidt zijn armen in de lucht.
Zullen we er morgen een kasteel van maken, met enorme torens?
mij best, zegt pleun.
Plotseling duikt Sem achter zijn bouwwerk en trekt hij Pleun mee.
Wat doe je nou? roept Pleun verschrikt.
als sem wijst ziet pleun het.
daar staat rat!
pleun hoort hoe hij hijgt.

Bij wie mag jij wel eens logeren?

Bij wie logeer je het allerliefst? Wat is daar zo fijn?

5 sem gooit met sneeuw

Nog geen twee meter van hen vandaan staat Rat met zijn fiets!
Aan zijn stuur bengelen grote elastieken en plastic zakken.
Versleten fietstassen achterop puilen uit met lege flessen.
Als een grote, rafelige rat rommelt de zwerver in de vuilnisbak.
pleun voelt haar hart in haar keel.
Zit die engerd nou nog steeds niet achter de tralies? sist Sem.
dan maakt hij een bal.
hij vuurt hem af op rat.
wat doe je nou! roept pleun.
Maar Sem is niet meer te houden.
Het lijkt of die boosheid van daarnet weer even terugkomt.
Hij graait opnieuw sneeuw bij elkaar en knijpt er ballen van.
stuk voor stuk smijt hij ze naar rat.
Met zijn arm probeert de zwerver zijn gezicht te beschermen.
hou op jij! brult rat.
sem doet of hij niets hoort.

Ik zal eens laten zien wie hier de baas is! roept hij naar Pleun.
Wanhopig probeert Rat weg te komen.
Zijn fietsbanden glijden telkens uit over het glibberige pad.
Strompelend probeert de zwerver zijn evenwicht te houden.
Maar dan smakt hij om en blijft hij heel stil liggen.
Kom, Pleun, voor die griezel zijn mes trekt en ons achterna komt!
sem holt weg.
pleun rent met hem mee.

Hijgend staan ze even later bij de voordeur van Sem.
Waarom deed je dat nou? vraagt Pleun nog steeds ontdaan.
Gewoon, moet die engerd maar geen oude vrouwtjes beroven.
En hij kan heus wel tegen een stootje hoor, zegt Sem.

bij zijn huis belt sem aan.
hij likt aan zijn lip.

Ik heb wel zin in die chocoladecake van je. Is hij goed gelukt?
Ineens kijkt Pleun haar buurjongen met grote paniekogen aan.
oeps! ik moet snel gaan!

Snel als een vuurpijl rent ze naar haar huis en roept:

Hij staat nog in de oven! Ik zie je straks!

Hijgend stormt Pleun even later de keuken binnen.

Op het aanrecht staat een prachtige chocoladecake.

Ik had hem er uitgehaald, zegt mama, anders was hij nu wel zwart.
dank je wel mam! zegt pleun.

Na het eten hangen Sem en Pleun op de bank voor de tv.
Met grote vegen chocola om haar mond
zapt Pleun langs de zenders.
Mama zit aan tafel met de telefoon en haar adressenboek.
Ze heeft nog steeds geen nieuwe gasten voor het kerstdiner.
De één is met vakantie, de ander krijgt zelf bezoek.
sem wijst naar de boom.
wat is hij klein, zegt hij.
ik zie niet eens een piek!

Helemaal geen lichtjes en maar twee ballen, is dat alles?
Je bent heus niet grappig, hoor, zegt Pleun met een pruillip.
Volgend jaar gaan mama en ik de kerstboom weer doen.
Met papa is het uitgelopen op een regelrechte ramp.
nou pleun, zegt sem.
bij ons staat er niet eens een boom.
Beter een klein kerstboompje zonder piek dan helemaal niets.
maar dan sist pleun: stil!
Ze wijst naar een zwerver op tv met ijspegels in zijn baard.
Onmiddellijk denkt ze terug aan Rat in het park.
hoe zou het met hem gaan?
Zou hij er nog liggen, of zou hij weer opgekrabbeld zijn?

Welke spelletjes kun je allemaal doen in de sneeuw?

Wat vind jij leuk om te doen als het sneeuwt?

6 nog een gast?

De arme sloeber op tv lacht zijn twee bruine tanden bloot.
Met de afstandsbediening zet Pleun het geluid wat harder.
De stem van een reporter vraagt waar de zwerver gaat slapen.
hij wijst.

hier, zegt hij.

De politie heeft me naar deze sporthal gebracht om te overnachten.
Ze zeggen dat het vijftien graden gaat vriezen.

echt leuk is het niet, hoor.

Ik lig liever onder mijn eigen bruggetje.

Tussen de stinkende en snurkende daklozen hier is er niks aan.

maar het moet wel, zegt hij.

want je kan de pijp uit gaan.

en dat wil ik niet.

Vragend kijkt Pleun naar mama. De pijp uit gaan, wat is dat?

Mama tuurt over haar leesbril en zegt:

Hij bedoelt dat je buiten kunt doodvriezen met dit weer.

Dat is vorig jaar ook met zo'n dakloze gebeurd.

is dat waar? roept pleun.

wat erg!

Papa komt de kamer binnen en ploft naast Pleun
en Sem op de bank.

Zonder medelijden pakt hij de afstandsbediening af van Pleun.
laat mij eens, zegt hij.

Jullie hebben genoeg gekeken, en ik heb net de hele afwas gedaan.

Met een diepe zucht kwakt mama haar leesbril op tafel.

Ik heb nu echt iedereen gebeld, zegt ze, maar niemand kan.

Terwijl papa razendsnel langs de zenders zapt, zegt hij:

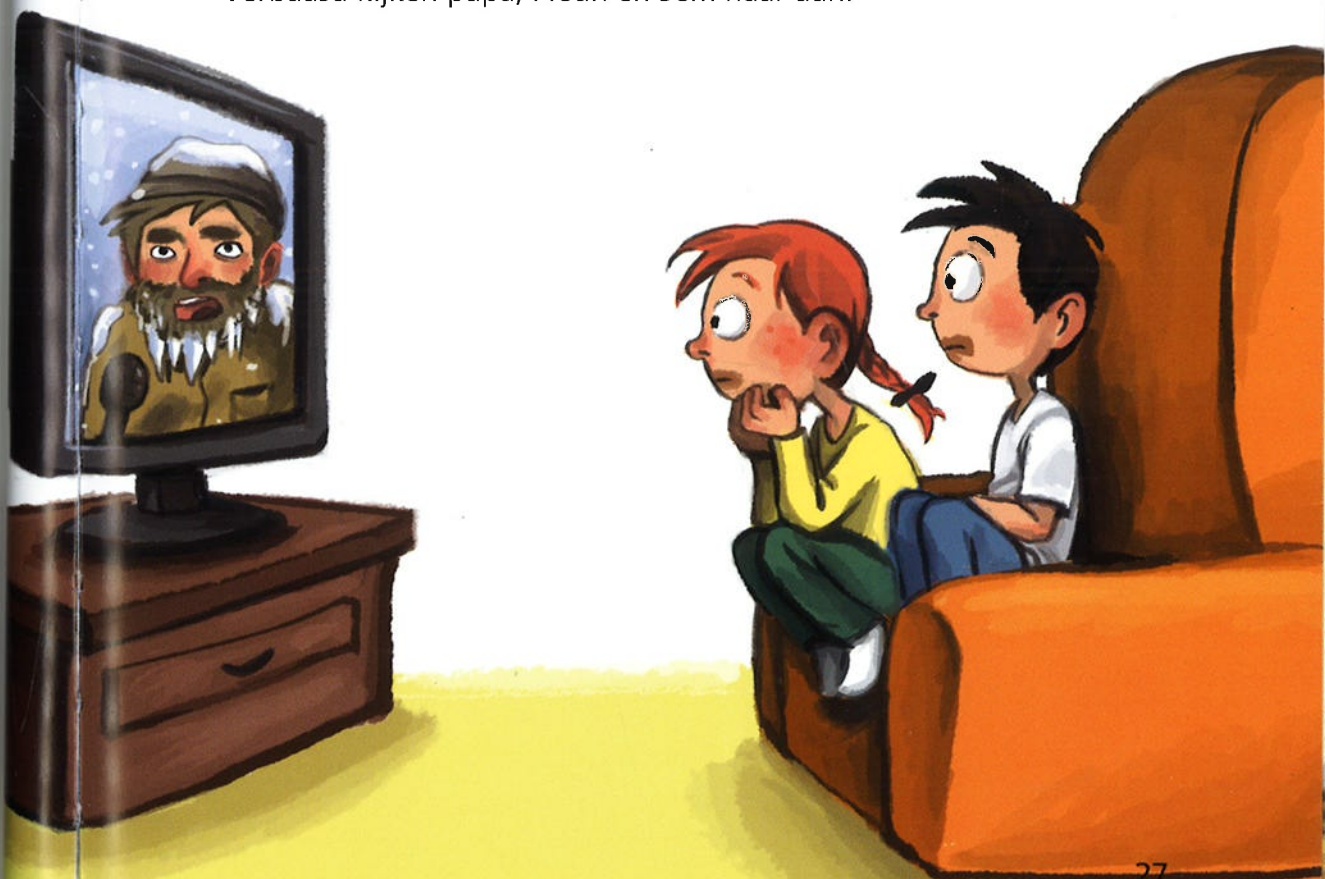
**wat maakt het uit,
dan eet ik wel wat meer.**

Nee, zegt mama ineens, we gaan het dit jaar heel anders doen.

Het is tenslotte niet voor niets kerst.

Ze pakt de afstandsbediening van papa af en zet zomaar de tv uit.

Verbaasd kijken papa, Pleun en Sem haar aan.

We moeten iemand uitnodigen die eenzaam is, begint mama.
Iemand die al dat lekkers niet heeft. Dat hoort toch met kerst?
dan weet ik wel iets! roept pleun.

Alle zwervers moeten van straat worden gehaald vanwege de kou.
Sem en ik kennen wel iemand, toch?

Zwijgend haalt Sem zijn schouders op.
pleun rent al naar de deur.

Nog net op tijd houdt mama haar tegen.
**nee, zegt ze,
daar komt niets van in.**

Die mensen zijn uh ... Mama trekt een vies gezicht.

Die willen dat niet, zegt ze dan haastig. Dat zag je toch net op tv?

Ik dacht meer aan buurvrouw Wever. Die is vanmorgen uitgelopen.
in het park.

toen brak ze haar been.

Ze is met de ambulance thuisgebracht, wisten jullie dat niet?

Sem lijkt iets te gaan zeggen, maar Pleun ziet dat hij zich bedenkt.

Onverstoorbaar gaat mama verder:

het mens kan geen kant op.

ze heeft nu haast niets in huis.

Bovendien zit ze altijd maar alleen, ze heeft geen familie, niks.

Papa, Sem en Pleun houden angstig hun adem in.

Toe schat, overdrijf je niet een beetje? begint papa voorzichtig.

Dat mens kijkt altijd zo zuur, pruilt Pleun, en ze ruikt zo muf.

Vastbesloten schudt mama haar hoofd.

ik ga naar haar toe,

en ik vraag of ze komt.

Het is tenslotte kerst en wij zitten hier met eten in overvloed.

We moeten ons schamen dat we er niet eerder aan hebben gedacht!

Wie zijn jouw burens? Hoe zou het zijn als zij met kerst bij jou thuis kwamen eten? Welke dingen eten jouw burens anders dan jij of juist hetzelfde?

7 uit bed

Het groene nachtlampje schijnt op een enorme berg rommel.
Knuffels, boeken, kwasten, verfpotjes, losse kleren ...

Mopperend heeft mama net alles weggeschoven
voor het logeerbed.

Sem en Pleun luisteren naar de verdwijnende voetstappen.

Als er niets meer kraakt, schiet Pleun overeind en fluistert:

Dus je hebt niet gezien dat hij buurvrouw Wever heeft beroofd?

nee, zegt sem.

dat niet.

Maar terwijl zij daar lag, zag ik Rat snel het parkje uitlopen.

dat zegt niets! sist pleun.

En dat het politiebusje naar hem toe reed, zegt ook niets.

Ze hebben hem vast gevraagd of hij mee wilde voor onderdak.

Maar hij was natuurlijk te eigenwijs om met hen mee te gaan.

En nu heb jij hem bekogeld en ligt hij misschien nog in het park.

Straks vriest hij dood en dan heb jij het gedaan!

sem is er stil van.

dat is waar, zegt hij dan.
maar wat doen we nou?
we gaan naar het park, zegt pleun.

Ze springt meteen uit bed en vist een broek van de grond.

Snel, Sem! Misschien kunnen we hem nog redden.

Ook Sem komt nu in actie.

Binnen een paar tellen heeft hij al zijn kleren aan.

Als inbrekers sluipen ze naar beneden.

in de gang pakt pleun haar jas.

die van sem pakt ze ook.

Heel stil schieten ze hun laarzen aan en knopen ze hun das om.

Pleun loopt even naar de deur van de woonkamer en luistert.

De zware stem van papa komt boven het geluid van de tv uit.

Met Maarten kan ik nog over voetbal praten of een potje schaken.

Maar met dat mens heb ik toch helemaal niks?

Mama laat hem nauwelijks uitpraten.

**kom, zegt pleun,
snel naar de deur.**

Ze kibbelen nog over het kerstdiner.

Die merken er niets van als wij weggaan.

Als Pleun de deur opendoet, blaast een gure wind in haar gezicht.

De straat ziet er met de lantaarnpalen aan sprookjesachtig uit.

wat stil! zegt pleun.

je ziet geen mens.

sem duikt diep weg in zijn kraag.

Iedereen zit natuurlijk bij de warme kachel, fluistert hij.

Aarzelend lopen Sem en Pleun naar de overkant en kijken omhoog.

Als iemand hen nu ziet, kunnen ze hun reddingsactie wel vergeten.

Maar gelukkig zitten de gordijnen overal potdicht.

Onwennig lopen ze hun straatje uit. Ze blijven dicht bij elkaar.

Op het kruispunt bij de stoplichten rijdt geen enkele auto.

**het is nog niet groen,
maar het kan wel, zegt pleun.**

Zonder op het verkeerslicht te wachten, steekt ze over.

waar blijf je nou, sem?

Ongeduldig draait ze zich om.

Met zijn handen in zijn zakken staat Sem nog steeds op de stoep.

Vanonder zijn rode muts kijkt hij Pleun bedrukt aan.

wat doen we als hij er nog ligt?

dat zien we dan wel, roept pleun.

schiet nou eens op!

Besluiteloos kijkt Sem in het rond.

Dan steekt hij over en lopen ze samen het parkje in.

Sem en Pleun sluipen het huis uit zonder dat Pleuns ouders het weten.

Waarom is dat niet zo slim?

Wat kunnen Sem en Pleun doen om de zwerver te helpen?

8 rat is weg

Sem en Pleun horen alleen het knerpen van hun eigen voetstappen.

Oranje schijnsel van lantaarnpalen verlicht de besneeuwde paden.

pleun zegt niets.

ze is best bang.

De bomen zien er met hun witte mantel uit als reusachtige spoken.

Spoken die zich heel traag bewegen en hen vragend aanstaren.

Even trilt er een tak in de wind,

alsof hij net zo bang is als Pleun.

De sneeuw stuift als poedersuiker naar beneden.

Met elke stap komen ze dichterbij de plek

waar ze Rat voor het laatst zagen.

pleun hoort een klok,

heel ver weg.

het is vast voor de mis.

Dicht tegen elkaar aan lopen Pleun en Sem verder.

Ze moeten nog voorbij één struik en dan weten ze het.

Nog vijf stappen ... nog drie ... Pleun houdt haar adem in.

dan zien ze het.

de plek is leeg.

Pleun en Sem kijken elkaar geschrokken aan.

Gek genoeg voelen ze zich helemaal niet opgelucht.

rat is weg.

maar waar is hij?

Zou het hem toch zijn gelukt om op te krabbelen?

Is hij opgehaald door de politie en ligt hij in een warm bed?

of kwam de hulp te laat?

Verlagen kijken ze om zich heen.

Ik wil weten waar hij is, fluistert Pleun.

Sem knikt en zegt: Misschien zit hij in zo'n noodopvang

voor zwervers.

maar waar zou dat zijn?

pleun weet het niet.

Anders vragen we het op het politiebureau, probeert ze.
Wat denk je nou zelf? zegt Sem. Die brengen ons gelijk naar huis.
Met grote paniekogen kijkt Pleun hem aan.
We moeten wel weten waar hij is. Buiten vriest hij dood!
Sem zakt door zijn knieën en tuurt in de sneeuw.
hij zoekt naar een spoor.
snel staat hij weer op.
dit is geen doen, zegt hij.
Op het pad is de sneeuw van vanmiddag overal platgetrapt.
Ik zie zelfs geen spoor meer van een fiets.
Besluiteloos slenteren ze het parkje uit naar de stoplichten.
Heel in de verte ziet Pleun de rode gordijnen van haar huis.
Zouden papa en mama nog steeds kibbelen over buurvrouw Wever?
ze wil niet naar huis.
en sem ook niet.
Wat moeten ze in hun warme bed
als ze niet weten hoe het met Rat is?

Ineens wijst Sem naar de overkant van het kruispunt.
Hij schuift zijn te grote muts omhoog om beter te kunnen kijken.
zie je dat, pleun?
daar op de hoek!

Pleun tuurt naar de overkant, maar ziet niets bijzonders.
Ongeduldig sleurt Sem haar de gladde weg over.
In het kille licht van een leeg kantoorgebouw blijft hij staan.
nu ziet pleun het ook.

Midden op de stoep in de sneeuw ligt een hoopje elastieken.
Die zijn van Rat! sist Pleun. Ze wijst naar de brede weg.
Vanuit het parkje komt hij altijd hierlangs en slaat hij daarin.
Kom op Sem, hij is daar vast heen gelopen. We moeten snel zijn!

In het parkje staan overal sporen in de sneeuw.

Je kunt ook sporen zien in het zand of in de modder.

Welke sporen heb jij wel eens gezien? Waar zag je ze?

9 geen spoor meer

Van alle kanten klinken de kerkklokken door de stille stad.
Nieuwe sneeuwvlokjes dwarrelen naar beneden.

er is geen mens op straat.

Pleun en Sem lijken de enigen in de vreemde witte wereld.
Stil lopen ze naast elkaar en kijken gespannen naar de grond.

De sneeuw is hier niet zo erg platgetrapt als in het park.
sem wijst.

een spoor van een fiets!

zou dat van rat zijn? zegt pleun.

Er staan wel grote voetstappen naast, fluistert Sem hoopvol.
Diep weggedoken in hun jas volgen ze het spoor.

Nu pas voelen ze hoe koud het eigenlijk is.

Pleuns tenen doen zeer van de kou in haar rubberlaarzen.

Haar vingers lijken op ijspegeltjes

en een snijdende wind blaast door haar jas.

ze rilt en zegt:

ik hoop dat we hem snel zien.

Goed blijven bewegen, dat doe ik bij voetbal ook, raadt Sem aan.

Hij opent zijn mond om nog wat te zeggen, maar slikt het in.

Geschrokken stoot hij Pleun aan. Stapvoets komt een politiebusje aanrijden. Het raampje glijdt open. Een agent leunt naar buiten en vraagt: Waar gaan jullie zo laat naartoe?

pleun zegt niets.
ze bijt op haar lip.
maar sem roept:
we gaan naar de kerk!

Met een stalen gezicht kijkt hij de politieman in het busje aan.

Hij wijst naar de kerk verderop, waar orgelmuziek klinkt.

Dan zou ik maar opschieten als ik jullie was! lacht de agent.

Als het raampje weer dichtschuift, slaakt Pleun een zucht.

Ik wist niet dat jij zo goed kon liegen!

ik lieg ook niet, zegt sem.

ik ga naar de kerk.

ik wil zien of rat daar is.

Misschien is hij er wel naar binnen gegaan om even op te warmen.

Ja, natuurlijk, roept Pleun, je hebt gelijk!

In de kerk branden kaarsen en het is er heerlijk warm.
Tussen de prachtig aangeklede mensen vallen Pleun en Sem wel op.
Een man in de hal loopt op hen af en vraagt wat ze komen doen.
We zoeken een zwerver, zegt Sem. Hij loopt altijd met een fiets.
sem kijkt de kerk in.
maar, zegt hij dan,
ik zie hem hier ook niet.
de man kijkt hen raar aan.
Haastig probeert Sem Pleun mee naar buiten te trekken.
Maar Pleun blijft op de drempel staan en kijkt naar de sneeuw.
Met duizenden tegelijk tuimelen de vlokken door elkaar.
Het is buiten zo koud, Sem, rilt Pleun.
We weten niet eens zeker of het spoor dat we volgen van Rat is.
en rat dan? zegt sem.
hier, neem mijn muts.

Sem heeft gelijk, ze moeten Rat vinden. Straks is het te laat!
Dapper pakt Pleun de muts aan en trekt hem over haar vlechten.
dan loopt ze met sem de kou weer in.

Als detectives speuren ze in de wirwar van voetstappen.
Vlak bij de ingang van de kerk is de meeste sneeuw platgetrapt.
Aarzelend lopen ze verder. Rechtdoor zien ze langs een begraaf-
plaats een stille weg die de stad uitloopt.
Zou Rat die genomen hebben?
Of zou hij hier misschien linksaf of rechtsaf geslagen zijn?

*Zou jij nog verder zoeken naar Rat, als je Pleun of Sem was?
Vertel eens waarom wel of niet?*

10 heel veel sneeuw

Als ze omkijkt, kan Pleun nog net de kleurige kerkransen zien.

Maar de sneeuwvlokken worden steeds dikker.

De wind voelt hier aan de rand van de stad nog ijsiger dan net.

Op het kruispunt bekijken Sem en Pleun het spoor van een fiets.

Het slaat linksaf.

**dit is niet van rat,
dat kun je zien, zegt sem.**

Er staan geen grote voetstappen naast met van die ribbels erin.

Moedeloos zoeken ze aan de overkant verder.

Ook bij een tramhalte is de sneeuw overal platgetrapt.

Ondertussen wissen de nieuwe vlokken alle sporen uit.

Sem draait zich om en slaat de weg in langs de begraafplaats.

Het is er schaars verlicht door een enkele verdwaalde lantaarn.

kom mee, pleun, voor het te laat is, zegt sem.

pleun rilt.

dan voelt ze een traan.

hij rolt op haar wang.

Heeft dit nog wel zin? Misschien is Rat wel in een tram gestapt.

Of is hij onderweg toch nog meegenomen door de politie.

ik wil niet meer! roept ze.

Sem loopt door alsof hij haar niet hoort.

Langzaam verdwijnt hij in de onduidelijke brij

van sneeuw en duisternis.

ik wil naar huis! gilt pleun.

Haar stem klinkt dof tussen de sneeuwvlokken.

Duizelingwekkend snel jagen ze door elkaar.

Ineens draait Pleun zich om en tuurt de vlekkerige wereld in.

De gekleurde ramen van de kerk zijn nergens meer te zien.

waar is de weg naar huis?

Paniekerig kijkt ze naar rechts, naar links en achter zich.

Alles lijkt hetzelfde: sneeuw, sneeuw en nog eens sneeuw.
Waar kwamen ze nou vandaan en waar is Sem naartoe?
Plotseling klinkt er een doffe schreeuw.
het is de stem van sem.
pleun loopt naar de stem toe.
dat valt niet mee.

De ijzige wind snijdt in haar gezicht. Haar wangen prikken.
Eindelijk ziet ze Sem staan in het licht van een lantaarn.
Voor hem op de grond ligt iets. Pleun schrikt.
is het rat die daar ligt?
snel gaat ze naar sem.

Ze ziet hoe hij een oude fiets omhoog probeert te sjoeren.
De plastic tassen die aan het stuur hangen vallen in de sneeuw.
Pleun schiet te hulp en samen sjouwen ze de fiets en de tassen
naar de kant.
rat is hier niet, zegt sem.
hij wijst naar de plek.

Maar hij lijkt hier gevallen en zijn voetstappen gaan verder.
Ze zijn nog vers, dus we moeten er zo snel mogelijk achteraan.
Pleun kijkt naar de fiets, die nu eenzaam tegen een hek staat.
Ineens weet ze weer wat ze hier buiten in de kou kwam doen.
Dicht tegen elkaar aan volgen ze het verse spoor in de sneeuw.
dan zien ze een vlek.
het is een huis.
er staat een hoog hek voor.
Ze zien de voetstappen door de opening verdergaan.
Groot en donker doemt het huis voor hen op
in een spookachtig witte tuin.
Geen enkel lichtje brandt er.
Een paar dikke bomen staan waakzaam langs de oprijlaan.
wat doet rat bij dit huis?

*Pleun heeft het koud. Wat doe jij als je verkleumd thuiskomt?
Wat is dan het lekkerst om te eten of te drinken?*

11 in het licht van een kaars

Pleun en Sem sluipen over het tuinpad naar het huis.
Misschien heeft hij hier aangebeld voor hulp, fluistert Pleun.
Haar stem trilt. Sem kijkt haar gespannen aan.
Of hij is hier een potje aan het inbreken! sist hij.
maar pleun wijst naar de deur.
hij is niet stuk, sem.
dus rat is geen dief.

Pleun spelt de letters op het naambordje: drs. J. van Maaren.
Drs. betekent dokter Anders of zoiets, weet Sem.
Dan ben je heel geleerd.
Het lijkt me dus niet dat Rat hier woont.
pleun kijkt naar het raam.

Nu pas ziet ze achter de vitrage vaag licht flakkeren.
De kamer lijkt gevuld met donkere vlekken.

Plotseling verbreekt een harde klik van een slot de stilte.

Pleun verstart.

ze voelt haar hart in haar keel.

Ook Sem durft zich niet meer te verroeren.

Als bevroren kijken ze hoe de voordeur langzaam open knarst.

dan zien ze rat.

hij heeft een kaars vast.

wat moet dat? zegt hij nors.

In het flakkerende licht loeren zijn ogen wantrouwend naar hen.

Pleun trilt alleen maar.

Het is of ze nog nooit gepraat heeft en niet weet hoe dat moet.

Met Sem is dat anders.

Die kijkt nieuwsgierig de hal in en vraagt:

woont u hier?

ja, zegt rat kort,

is dat erg of zo?

Uh ... nee, stottert Sem, die duidelijk een ander antwoord had verwacht.

Ik bedoel, gelukkig ... we dachten dat u op straat moest slapen.
We zagen uw fiets en uh ... We hebben hem even aan de kant gezet.
Nog sorry van die sneeuwballen, zegt hij er haastig achteraan.
Hij flapt er meteen maar alles uit.

De gestalte in de deuropening buigt zich naar hen toe.

pleun kijkt bang naar hem.

is rat boos?

Ineens verschijnt op dat donkere gezicht iets van een glimlach.

Onder de borstelige wenkbrauwen lijken zijn ogen te twinkelen.

Jullie hebben mijn fiets aan de kant gezet? Dat is aardig.

Hij was gevallen, en door de gladheid lukte het mij niet meer
om hem recht te zetten.

toen dacht ik:

dat ding haal ik nog wel eens.

dan wijst rat naar de gang.
let niet op de troep, zegt hij.

Maar jullie mogen best binnenkomen hoor, het is buiten zo koud.

Rat doet uitnodigend een stap opzij.

Angstig gluurt Pleun de donkere hal in, die vol staat met spullen.

Een kapotte spiegel, een oude kast, gestapelde stoelen ...

Ze kan nog maar net de deuropening naar de woonkamer zien.

Er branden kaarsen, alsof Rat in zijn eentje kerstfeest viert.

sem staat al in de gang.

kom mee pleun, zegt hij.

hier is het warm.

Pleun kijkt even achterom naar de voortuin.

Daar jaagt een gure wind nog steeds de sneeuwvlokken achterna.

Eigenlijk heeft ze niet veel keus.

ze rilt van de kou.

Dan stapt ook zij de drempel over

en loopt ze Sem achterna de warmte in.

Zou jij naar binnen durven gaan bij iemand die je niet kent?

Waarom wel of niet?

12 troep

pleun weet niet wat ze ziet.
wat een troep!

Schaakstukken op de grond, gescheurde gordijnen voor het raam.
Stapels met dozen, kranten en boeken tot aan het plafond.
Spookachtige spinnenwebben langs de muren.

Een dikke laag stof ligt als een laagje sneeuw over de spullen.

Toch voelt Pleun zich gek genoeg meteen op haar gemak.

Komt het door de behaaglijk warme haard die gezellig knettert?

rat gaat hen voor.

je ziet het, zegt hij.

ik ruim niet graag op.

dus breek je nek niet.

Tussen de stapels troep loopt een smal paadje naar de kachel.

Rat gooit snel nog wat blokken hout op het vuur.

ik ruim ook niet graag op, zegt pleun.

Ze denkt aan haar kamertje, dat ze nog altijd moet opruimen.

Maar als ik het gedaan heb is het wel weer heel gezellig.

Het is alsof je helemaal overnieuw begint.

En ik vind altijd spullen terug die ik al heel lang kwijt was.

rat kijkt pleun aan.

hij zegt niets.

Dan loopt hij naar de kachel en port met zijn pook in de vlammen.

Het vuur knettert en vonken spatten in het rond.

Pleun wijst naar een foto met een kaars ervoor op een tafeltje.

wie zijn dit? zegt ze.

rat hoort haar niet.

hij tuurt in het vuur.

Het lijkt of hij even heel ver weg is met zijn gedachten.

Pleun knielt en bekijkt de foto van dichtbij.

Een knappe man in een zwart pak kijkt verliefd naar zijn bruid.

sem komt er ook bij staan.

Het verrast Pleun dat op het tafeltje geen vlokje stof ligt.

Ook de lijst glimt of hij elke dag wordt opgepoetst.

dat ben ik, zegt rat dan.

Samen met mijn vrouw.

De mond van Sem valt open van verbazing.

Rat wijst naar de bruid.

ze was heel knap.

maar ze leeft niet meer.

Geschrokken kijken Sem en Pleun naar Rat bij het vuur.

Het lijkt of zijn ooghoeken glinsteren.

Ineens is Rat niet meer te stoppen en vertelt hij zijn verhaal.

Ze was lief, ze was mooi, ze was alles, zegt Rat.

Ik had een eigen zaak en ik verdiende heel veel geld.

Ik kocht dit huis met genoeg kamers voor veel kinderen.

toen ging het mis.

rat haalt zijn neus op.

Mijn liefste werd ziek. Niet lang daarna stierf ze.

Ik miste haar vreselijk en ik was radeloos.

Ik deed niks meer aan mijn zaak.

Na een jaar was mijn geld op en mijn zaak weg.

Het huis is van mij,

maar geld voor gas, licht en boodschappen heb ik niet.

Daarom zoek ik mijn eten in de vuilnisbakken op straat.

rat kijkt naar sem en pleun.

ik hou nog veel van haar.

Elke dag als ik thuiskom, geef ik haar nog even een kus.

Hij kijkt vluchtig naar haar foto.

Zijn stem klinkt schor als hij zegt: Ik hoop maar

dat ze het niet erg vindt dat ik nog niet heb opgeruimd.

Plotseling staat Rat op. Maar nu genoeg gezeurd, zegt hij.

Dan pakt hij opnieuw een houtblok en gooit het in de vlammen.

Van wie heb jij wel eens een oude trouwfoto gezien?

Herkende je de mensen, of waren ze erg veranderd?

Leven ze nog? Hoe oud zijn ze nu?

13 eet je met ons mee?

Als Rat weer gaat zitten, valt er naast hem een stapel boeken om.
Een verdwaalde pion van een schaakspel rolt langs de voeten
van Pleun. Die pakt hem op en kijkt verbaasd naar Rat.

speel je schaak?

of ik dat speel! roept rat.

Vroeger schaakte ik altijd met vrienden. Maar die zie ik nooit meer.
Dus een potje schaak is voor mij al lang geleden.

kom dan bij ons, zegt pleun.

ja, roept sem, doe dat!

Haar vader wil morgen graag met iemand schaken.

En Pleun heeft chocoladecake gemaakt en een kerstboom is er ook!

Nou ja, ik bedoel ... kerstboom-PJE, zegt Sem plagerig.

Zonder lichtjes en met maar twee ballen erin.

pleun kijkt sem vuil aan.

dat is niet leuk van je!

Het was maar een grapje hoor, pruilt Sem.

Geen leuk grapje, makt Pleun. Jij hebt niet eens een boom!
Dan ineens kunnen Sem en Pleun elkaar niet meer verstaan.
Het komt door een enorme hoestbui van Rat.
Morgen mag je mijn hoestdrankje wel lenen, R... uh, meneer...
Pleun stamelt maar wat.

hoe heet rat?
dat weet ze niet eens.

Noem me maar Joris. Joris van Maaren,
zegt Rat als hij weer op adem is.
Oh, roepen Sem en Pleun. Dokter Anders Joris van Maaren!
Juist ... Joris schraapt zijn keel. Maar nu echt iets heel Anders:
Horen jullie om deze tijd niet in bed te liggen?

Sem en Pleun kijken elkaar aan. Dan flapt Pleun eruit:
nou je het zegt!
we gaan maar eens.

Pleun krabbelt haastig haar adres op een oude krant van Joris.
Dan lopen ze struikelend over de spullen terug naar de hal.
Je zou, zegt Pleun voorzichtig, best eens wat op kunnen ruimen.
Joris krimpt in elkaar alsof ze een heel vies woord uitspreekt.
sem loopt de deur al uit.

Met haar jas goed dichtgeknoopt, loopt Pleun achter hem aan.
Ze draait zich nog even om en kijkt naar Rat.
ik hoop dat je komt.

Want mijn vader is dol op schaken, en de cake is goed gelukt.
Met een triest gezicht haalt Joris zijn schouders op en zegt:
Ik weet het niet ... ik heb geen kerstcadeautjes ... ik heb niets.
**nou, zegt pleun,
dat hoeft ook niet.**

Ineens wijst Sem opgewonden tussen de besneeuwde bomen door.
Moet je dat zien! Er rijdt daar alweer een politieauto ...
en daar nog een, gilt hij.

Wat is dat toch vanavond! Misschien is er wel een bank beroofd.

Nee, joh, lacht Pleun. Dan doen ze de sirene wel aan, hoor.

Maar dan stoppen de auto's voor Joris' huis.

wat nou weer? zegt sem.

Portieren gaan open, agenten stappen uit,

een walkietalkiestem kraakt in de stilte.

Plotseling ziet Pleun haar vader tussen de uniformen lopen.

pap! roept pleun.

wat doe jij hier nou?

Papa stormt op Pleun en Sem af en knuffelt hen helemaal fijn.

Wat ben ik blij dat ik jullie weer zie. Is alles goed?

ja, zegt sem, wat denk je dan,

we zijn niet gek hoor.

Een paar politieauto's komen aanrijden.

Waarvoor komt de politie zoal?

14 wit gips

Een aardige agent bestookt Sem en Pleun met wel honderd vragen.
Twee anderen lopen met Joris zijn woning in.

Als blijkt dat alles goed is met Pleun en Sem mogen ze naar huis.

Daar maakt mama warme melk voor ze klaar en stopt ze in bed.

het was stom van ons, zegt pleun.

dat doen we niet meer.

Ja, zegt mama, we zijn ons rot geschrokken!

Papa belde meteen de politie op.

Toevallig hadden die jullie naar een kerk zien lopen.

De koster van die kerk kon de politie meer vertellen.

Hij wist dat jullie een zwerver zochten met een fiets.

toen ging het heel snel.

Want de politie kende die zwerver wel en wist zijn adres.

En zodoende zijn jullie nu gelukkig weer lekker thuis.

Heb je trouwens, geeuwt Pleun, nog meer mensen
voor morgen uitgenodigd, mam?

Nee hoor, alleen buurvrouw Wever komt, zegt mama.

dat is top! roept pleun.

Dan kan Joris er ook nog makkelijk bij, Sem!

Joris? vraagt mama verbaasd.

wie is dat nu weer?

Dat is die zwerver, zegt Sem. Die hebben we ook uitgenodigd.

Als mama zich naar voren wil buigen voor een kus, verstijft ze.

ze kijkt pleun aan.

dat meen je niet! zegt ze.

wat moet hij hier nou?

Schaken met papa en lekker mee-eten natuurlijk! roept Pleun blij.

Helemaal in de war van het nieuws vergeet mama de nachtkus.

Met rode wangen drinken Pleun en Sem op de bank warme chocolademelk. Vanmiddag hebben ze een prachtig sneeuwkasteel gebouwd. Maar wel nadat Pleun eerst haar kamer had opgeruimd.

Helemaal uit zichzelf deze keer, zonder mopperen.

komt hij al, mam? zegt pleun.

Boven haar lip hangt een grote bruine snor.

In een prachtige jurk loopt mama te ijsberen langs het raam.

Papa kijkt haar geruststellend aan. Ach schat, zegt hij,

maak je niet druk.

die vent heeft er vast geen zin in.

De tafel is prachtig gedekt met servetten en brandende kaarsen.

Zes borden staan er, niet meer en niet minder.

Pleun en Sem hebben er voor de gasten een naamkaartje bij gezet.

Gemaakt van de vouwblaadjes die Pleun bij het opruimen terugvond.

Tussen de borden van Pleun en Sem staat een bord voor Joris.

pleun stoot sem aan.

ik hoop wel dat hij komt.

Ik ga wat lekkers inschenken, zegt mama na een tijdje.

Ze kijkt papa opgelucht aan. Wil jij buurvrouw Wever gaan halen?

Dan kan ze gezellig nog een glaasje meedrinken voor het eten.

Terwijl mama de wijnglazen klaarzet, sloft papa naar de deur.

Even later komt hij terug met de buurvrouw aan zijn arm.

sem wijst naar haar been.

dat zit in het gips.

stoer man! zegt sem.

mag mijn naam daar op?

Ho, ho, zegt mama, de buurvrouw moet eerst rustig gaan zitten.

Maar als mama even later wegloopt, zegt de buurvrouw:

pak snel een pen, sem.

want dat gips is wel erg wit.

maak er maar iets leuks van.

Hoe zou jij het gips van de buurvrouw versieren?

15 een droom van een boom

Buiten is het al donker. De grond ligt bezaaid met stiften.

Het gipsen been van buurvrouw Wever ziet er fantastisch uit.

Echt alle kleuren van de regenboog hebben Sem en Pleun gebruikt.

het is leuk hoor, zegt pleun.

daar kan je mee op straat.

Mijn been is prachtig! lacht de buurvrouw.

Op dat moment komt mama binnen met een grote, dampende pan.

de soep is klaar! roept ze.

Aan tafel! Snel zet mama het zesde bord terug in de kast.

de stoel haalt ze ook weg.

pleun ziet het,

maar ze zegt niets.

dat heeft geen zin.

Toch is het heel gezellig. Sem en Pleun eten zich helemaal rond.

Net voordat de chocoladecake komt, wijst Sem naar de buurvrouw.

ze is best tof, sist hij.

en ze ruikt niet eens vies!

Pleun wil nog wat terugzeggen, maar dan gaat plotseling de bel.

Als een afgeschoten elastiekje snelt ze naar de voordeur.
daar staat rat.

Pleun herkent hem bijna niet. Hij is geknipt en geschoren.

Hij heeft een net pak aan en ruikt naar aftershave.

Onder zijn arm draagt hij een doos waar spinnenwebben aan hangen.

Is de chocoladecake al op? vraagt Joris.

nee, zegt pleun, er is nog heel veel!

Sem schuift haastig de stoel weer bij als Joris binnenkomt.

Nerveus stelt mama zich voor. Dan zet ze het bord terug op tafel.

Als iedereen eindelijk weer zit, begint Joris te vertellen.

Je had gelijk, Pleun, zegt hij, ik moest thuis nodig opruimen.

Zelfs de politie vond dat het zo niet langer kon.

maar ik krijg nou hulp.

met die hulp ruim ik mijn huis op.

ik zoek ook weer een baan.

En de dokter heeft me een hoestdrankje gegeven.

Dan zet hij de vieze doos midden op het witte tafelkleed.
Dit is mijn kerstcadeau voor jullie. Maak maar snel open.
Aarzelend trekken Sem en Pleun het touw weg.

Dan worden de ogen van Pleun zo groot als kerstballen.

**een piek, roept ze,
voor in de boom!**

En lichtjes, zegt Sem vol verwondering, en ballen, klokjes en ...

Pleun houdt een prachtig engeltje met een trompetje vast.

ze is er stil van.

Sem vouwt het zachte papier verder open

en haalt er nog meer engeltjes uit.

Mijn vrouw spaarde ze, zegt Joris. We kochten ze samen.

Maar sinds ze dood is, heb ik die doos niet meer aangeraakt.

Buurvrouw Wever en mama pinken allebei een traantje weg.

Dan wijst Joris naar de heerlijke chocoladecake van Pleun.

maar kom, zegt hij.

geef mij een stuk van dat spul.

Want ik ben hier natuurlijk niet gekomen om een potje te janken.

Joris stopt de cake dwars in zijn mond en likt zijn vingers af.

Ondertussen schuift papa het schaakspel op tafel

en kijkt Joris uitdagend aan.

sem pakt de doos

en loopt naar de boom.

hij zet de piek in de top.

De lichtjes, de engeltjes ... alles hangen Sem en Pleun erin.

Nog nooit is de boom zo mooi geweest!

Pleun heeft zelf chocoladecake gemaakt.

Help jij wel eens met kokkerellen? Wat maak je dan?

Wat zou jij willen eten op kerstavond?

Lekker samen lezen met *een rat met kerst*

een rat met kerst is een samenleesboek over Pleun die iets goed te maken heeft met een zwerver uit de stad. Het boek is bedoeld om samen te lezen. De ene lezer leest de tekst in de grote letters. De andere lezer (een ander kind of de juf, meester of iemand van thuis) leest de tekst die klein gedrukt is. Die zinnen zijn namelijk een beetje moeilijker. Zo lees je samen het hele verhaal. Voor je het weet heb je een heel boek gelezen! En samen lezen is nog gezellig ook.

Het leesniveau van de tekst in grote letters is AVI-M3. De moeilijker tekst voor de gevorderde lezer is AVI-M6.

Samen lezen gaat eigenlijk heel gemakkelijk. Een paar tips:

- Kies samen een gezellige plek uit, bijvoorbeeld knus op de bank of bij een lampje. Ga daar lekker zitten. Zorg ervoor dat beide lezers goed in het boek kunnen kijken.
- Vooraf kun je met elkaar praten over de plaatjes in het boek en de titel van het verhaal. Door deze voorbereiding weet je al een beetje waar het verhaal over gaat. Dat biedt steun bij het lezen en het begrijpen van het verhaal.
- Lees om de beurt de eigen tekst en help elkaar als dat nodig is. Een beginnende lezer wijst vaak nog mee met de woorden die hij leest. De gevorderde lezer kan dit ook doen. De beginnende lezer kan dan ook proberen mee te lezen met de moeilijker tekst. Hij leert daarvan en weet ook wanneer hij zelf weer aan de beurt is.
- Het is niet de bedoeling dat de gevorderde lezer zich aanpast aan het tempo van de jongste lezer. Probeer gewoon zo natuurlijk mogelijk voor te lezen.

- Als de jongste lezer moeite heeft met bepaalde woorden, kan de gevorderde lezer even meehelpen. Bijvoorbeeld door de eerste letter alvast te zeggen of het hele woord voor te lezen. Zeg niet gelijk voor. Geef de ander eerst nog even de tijd om het zelf te proberen.
- Als de jongste lezer een fout maakt, laat dan eerst de zin helemaal uitlezen. Als hij de fout dan zelf verbetert, kan hij gewoon verdergaan met lezen. Verbeterd hij de fout niet, dan wijst de gevorderde lezer de fout aan en laat het woord nog eens lezen. Daarna wordt de hele zin nog een keer gelezen.
- Misschien is het hoofdstuk te lang om in één keer uit te lezen. De gevorderde lezer kan dan bepaalde gedeeltes van de jongste lezer overnemen, bijvoorbeeld door het hoofdstuk verder uit te lezen.
- Het is leuk én goed voor de taalontwikkeling van jonge lezers om even na te praten over het verhaal. Daarom staat er onder ieder hoofdstuk een startvraag voor een gesprekje.

De reeks samenleesboeken is bijzonder geschikt voor scholen. Niet alleen voor het tutorlezen met beginnende lezers, maar ook voor extra hulp aan zwakke lezers, taalzwakke en anderstalige kinderen. Juist omdat de tutor voorleest op een hoger niveau, levert dit een grote bijdrage aan de woordenschat. Daarnaast is samen lezen gewoon heel gezellig!

Veel samenleesplezier!

Samenleesboeken

Dit samenleesboek is een speciale kerstuitgave. Er is ook een Sinterklaasamenleesboek over een onhandige kleine piet, *Prutspiet*.

Maar er zijn nog meer samenleesboeken.

Kijk voor een compleet overzicht op www.samenleesboeken.nl.

Samenleesboeken: de leukste manier om goed te leren lezen!

net een vis

Tijs en Pip krijgen een broertje of zusje. Bij de verloskundige doen ze een verrassende ontdekking.

de boom in

David, Judith, Hassan en Ron bouwen een boomhut. Ze krijgen ruzie als de zaag van Hassan verdwijnt.

zeg dan wat, guus!

Guus, de ezel van Sil, balkt niet. Sil en zijn vriendinnetje Jet besluiten hem balkles te geven.

de bus is de weg kwijt

De bus waarin Sem zit, mist een afrit op de snelweg. Dat is het begin van een spannende dag.

een held met een beer

Tim vindt het niet leuk dat pestkop Rik mee op korfbalkamp gaat. Dan gebeurt er iets dat nog erger is.

de schat van opa piraat

Jos is woest als Stef zegt dat meisjes geen piratenschip kunnen timmeren. Haar opa is nog wel een echte piraat!

Het vreemde ei
Joep en Joris vinden een geheimzinnig ei in hun hut. Er komt een vreemd diertje uitgekropen.

De zeehond zonder naam
Teun wil een zeehondje uit de zeehondencreche adopteren. Hij zoekt klusjes om het geld bijeen te sparen.

Dik is dapper
Dik wordt gepest op school. Maar als er in de klas een boef opduikt, laat hij zien wat hij waard is.

Een haai in het IJsselmeer?
Britt en Harm raken met hun bootje vast op een zandbank. Plots duikt er een enorme vis op.

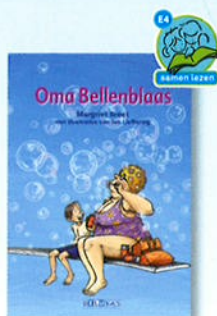
Alleen op dierdag
Jaap komt in actie als een vreemde mevrouw zijn lievelingshondje uit het asiel dreigt mee te nemen.

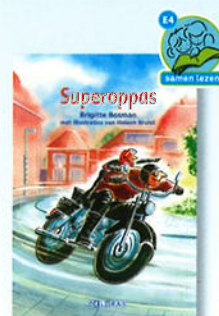
Helden van de straat
Nadat zijn zusje Fleur is aangereden, voeren Luuk en zijn vrienden actie voor een veiligere straat.

Waar is thuis?
Ilke gaat op vakantie naar het geboorteland van haar ouders. Haar broer Serhan wil er blijven.

Oma Bellenblaas
Jesse vindt zijn oma de allerliefste van de wereld. Maar ze vergeet zoveel. Wat is er met haar aan de hand?

Superoppas
Jonas krijgt een nieuwe oppas: zijn oom Simon. Tijdens een motorrit achtervolgen ze een verdachte auto.

de chocoladecake van pleun

wat moet er in?

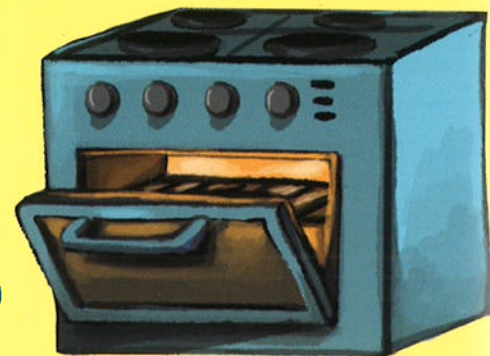
300 gram pure chocolade
(maar melk kan ook, zegt pleun.)
225 gram boter
3 eieren
225 gram suiker
65 gram bloem
½ eetlepel backin
½ theelepel zout
75 gram gehakte noten
1 bakvorm (17x17cm).

180 °C

hoe doe je het?

maak de oven warm.
vet de bakvorm in.
*(geen zin in, zegt pleun.
ik leg bakpapier in de vorm.)*

smelt de boter en de reep in een pan.
maak ze niet te heet.
het moet lauw zijn.
klop ei en suiker los.
doe dit ook in de pan,
en roer zacht.
doe de bloem, de backin
en het zout in de pan.

roer goed.

(maar niet te hard! dan spat het, weet pleun.)

hak de noten in een vijzel.

(die heb ik niet, zegt pleun.

ik neem een doek

en doe er de nootjes in.

dan pak ik een deegrol

en ik mep de nootjes fijn!)

doe alles in de vorm

en zet hem in de oven.

(pas op! zegt pleun.

dat is erg warm.

ik draag dikke wanten.

of ik vraag aan mam of pap of zij het doen.)

bak de cake een half uur.

sla dan met een houten lepel

op de rand van de vorm.

bak nog eens een half uur

en kijk of de cake gaar is.

(ik weet hoe dat moet! zegt pleun.

ik steek er een prikker in.

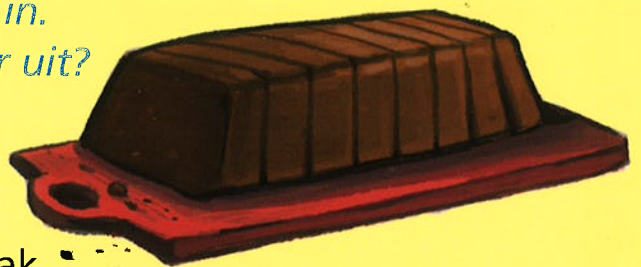
komt hij er droog weer uit?

dan is het goed!)

als de cake koud is,

snijd je voor elk een plak.

mmm!

M3

E3

M4

E4

M5

E5

M6

E6

M7

Pleun en Sem denken dat Rat, een zwerver, hun buurvrouw beroofd heeft. Sem bekogelt hem daarom met sneeuwballen. Rat valt in de sneeuw en blijft liggen. 's Avonds krijgen Pleun en Sem spijt. Is Rat wel schuldig? Wat als hij doodvriest? In het holst van de nacht sluipen Pleun en Sem naar buiten om Rat te zoeken...

Samenleesboeken

Om lekker samen te lezen,
ieder op zijn eigen niveau.

een rat met kerst is een deel uit de serie **samenleesboeken**. Dit boek lees je samen. De jongste lezer leest de zinnen met grote letters, de meer ervaren lezer leest de andere zinnen. Zo kun je samen een boek lezen, ieder op zijn eigen niveau. Samen lezen is leuk en leerzaam!

Er zijn samenleesboeken voor de niveaus AVI-Start t/m AVI-E7. De leesniveaus van dit boek zijn AVI-M3 en AVI-M6.

Voor meer informatie zie ook:
www.samenleesboeken.nl

delubas

www.delubas.nl

